

РЕЦЕНЗИЯ

върху дисертационен труд за придобиване на образователната и научна
степен „доктор“

Рецензент: проф. д-р Марияна Върбанова Божинова, СА „Д. А. Ценов“ – Свищов, преподавател в катедра „Икономика и управление на туризма“, научна специалност „Икономика и управление“

Автор на дисертационния труд: Йоана Ангелова Константинова, редовен докторант към катедра „Икономика и управление на туризма“ при СА „Д. А. Ценов“ – Свищов

Тема на дисертационния труд: „Развитие на културно-историческия туризъм чрез внедряване на иновации“

Представеният за оценка дисертационен труд е предназначен за обсъждане от научно жури, определено със Заповед № 317/10.04.2025 г. на Ректора на Стопанска академия „Д. А. Ценов“ – Свищов. Избрана съм за рецензент на първото заседание на научното жури, проведено на 14.04.2025 г.

I. Общо представяне на дисертационния труд

Дисертационният труд на Йоана Ангелова Константинова представлява стройно, логическо и задълбочено изследване, което се състои от **202 стандартни страници** основен текст, подкрепени с графичен, табличен и обработен по подходящ начин емпиричен материал.

Дисертацията се отличава с **балансирана структура**, съставена от въведение, три глави, заключение и списък на използваната литература. Изследването е нагледно илюстрирано посредством 7 таблици и 14 фигури. Дисертацията съдържа декларация за оригиналност и достоверност, и 7 броя приложения.

Във връзка с разработването на отделните проблеми, докторантът е проучил значителна по обем научна литература, списъкът на която обхваща **151 заглавия**, от които 54 на кирилица и 97 на латиница. Допълнително са изследвани 78 стратегически документи, 18 нормативни документи и 44 интернет източници. Това свидетелства за задълбочената информираност на автора относно

изследванията на конкретния разискван проблем от български и чужестранни автори.

Основната цел на дисертационния труд е да се изследва теоретично и практически потенциалът за развитие на културно-историческия туризъм в общини от туристически район Дунав чрез внедряване на иновации, като се предложи подходящ модел с алгоритъм за неговото измерване.

За постигане на целта са формулирани **5 научноизследователски задачи**, които кореспондират с поставената цел на изследването. Считаю, че докт. Йоана Константинова постига основната си изследователска цел и решава поставените изследователски задачи. На тази база тя доказва и основната си изследователска теза, а именно: „...иновациите играят ключова роля в устойчивото развитие на културно-историческия туризъм и поради това могат да се предложат подходящи модели, които да се имплементират за общините от туристически район Дунав с цел внедряване на иновации в този вид туризъм.“

Обект на изследване са общините от туристически район Дунав, предлагащи продукти на културно-историческия туризъм.

Предмет на изследване е измерването на потенциала за внедряване на иновации в културно-историческия туризъм в общините.

Считаю, че целта, задачите, тезата, обектът и предметът са добре дефинирани.

При разработването на дисертационния труд е използван набор от научноизследователски **подходи и методи**, като: индуктивен и дедуктивен, анализ и синтез, SWOT анализ, контент анализ, Ликертова скала, метод на наблюдението, анкетен метод и интервю, исторически метод, статистически методи.

Като цяло, правилно са маркирани някои **ограничителни условия** на изследването. Използваните литературни източници добросъвестно са посочени.

В обобщение, разработката съответства на изискванията на чл. 27, ал. 2 от Правилника за прилагане на Закона за развитие на академичния състав в Република България.

II. Преценка на формата и съдържанието на дисертационния труд

Темата на дисертационния труд се отличава с актуалност, практическа значимост и дисертабилност. Актуалността е добре аргументирана във въведението. Дисертационният труд е оригинален, имайки предвид, от една страна, фокусирането върху развитието на културно-историческия туризъм в България чрез внедряване на иновации, и от друга - резултата от доклада за проверка автентичността на текста чрез антиплагиатски софтуер, възлизащ само на 6%.

Научното изследване на материята е от важност за теорията и особено за туристическата практика. Докт. Йоана Константинова успява да обхване спецификата и проблемите на културно-историческия туризъм и неговия продукт,

Трета глава /с.118-167/ е с практико-приложен характер. Тя започва с анализ на макро- и микросредата и на критичните точки при развитието на културно-историческия туризъм в ТР Дунав, където се апробират предложените модели. Параграф втори засяга оценката на състоянието на културно-историческия туризъм и иновациите в общини от ТР Дунав, въз основа на която, в третия параграф, са определени насоки за внедряване на иновации. В последния параграф са изведени конкретни мерки за развитие на културно-историческия туризъм в ТР Дунав чрез внедряване на иновации.

Положителна констатация е, че разглежданите проблеми във всяка глава на дисертационния труд са обобщени в изводи, които отразяват становището на докторанта.

Предложеният илюстративен материал е на необходимото равнище и подпомага по-задълбоченото вникване в дискутираната материя.

Използваният от докторанта стил отговаря на изискванията за написване на дисертационен труд.

Авторефератът отразява коректно основни моменти от цялостното съдържание на дисертационния труд. Изведените в автореферата научни и научно-приложни приноси отговарят на действителните приноси моменти в дисертационния труд и са лично дело на докторанта.

Публикациите по дисертацията са 4 самостоятелни, от които 2 научни статии и 2 научни доклада. С тях докт. Йоана Константинова набира 40 точки, при изискуеми от ЗРАСРБ 30 точки. Публикациите са доказателство, че важни части от дисертационния труд са станали обществено достояние и са получили научна оценка.

III. Научни и научно-приложни приноси на дисертационния труд

Основните достойнства на дисертационния труд могат да се очертаят в следните насоки:

Първо, обогатени са съществуващите знания за културно-историческия туризъм и обхвата на неговия продукт, за особеностите на иновациите в контекста на културно-историческия туризъм, чрез задълбочено разглеждане, обобщаване и критичен анализ на основни теоретични постановки /научен принос/.

Второ, изследване, обобщаване и критичен анализ на основни теоретико-приложни модели и методи за анализ в туризма, отчитайки концепциите за иновационния цикъл и отворената иновация, като основа за изграждане на авторови модели /научно-приложен принос/.

Трето, разработени са Модел за измерване потенциала за внедряване на иновации на ниво община и Модел за внедряване на иновации в културно-

историческия туризъм, с посочени алгоритми, чието изпълнение е свързано с постигане на максимално ефективни резултати /научно-приложен принос/.

Четвърто, апробиране на предложените модели в общини от ТР Дунав, въз основа на което са формулирани конкретни мерки и насоки за внедряване на иновации за развитие на културно-историческия туризъм в ТР Дунав /научно-приложен принос/.

В *обобщение*, приносните моменти в дисертационния труд, според мен, са свързани с обогатяване на съществуващите знания, приложение на научните постижения в туристическата практика и нейното усъвършенстване.

IV. Критични бележки, въпроси и препоръки по дисертационния труд

По научната разработка в процеса на обсъждането ѝ в катедрата и като вътрешен рецензент съм отправяла критични бележки и препоръки, които докт. Йоана Константинова добросъвестно е отразила.

Интересната проблематика, разисквана в дисертационния труд, поражда някои въпроси. Бих желала докторант Константинова да отговори на следните *въпроси*:

1. Как предложеният Модел за измерване потенциала за внедряване на иновации в културно-историческия туризъм на ниво община би могъл да подпомогне процесите по стратегическо управление на местно ниво?
2. Какви организационни решения следва да бъдат приложени за ефективното функциониране на предложената Единна информационна система за културно-историческия туризъм?

V. Обобщено заключение и становище

Рецензираният дисертационен труд представлява добросъвестно осъществено, оригинално и мащабно научно-приложно изследване в актуална област на научните изследвания по туризъм, в частност културно-историческия туризъм. Той отговаря на изискванията на ЗРАСРБ и на Правилника за неговото прилагане. Това ми дава основание с пълна убеденост да дам **положителна оценка** на дисертационния труд и да предложа на уважаемото научно жури да присъди на **Йоана Ангелова Константинова** образователната и научна степен **“доктор”** по научната специалност Икономика и управление (туризъм).

05.05.2025 г.
гр. Свищов

Рецензент:
(проф. д-р М. Божинова)